

Den som slutar att lära är gammal,
antingen han är tjugo eller åttio.
Den som fortsätter att lära sig
håller sig ung.

Henry Ford, 1863–1947

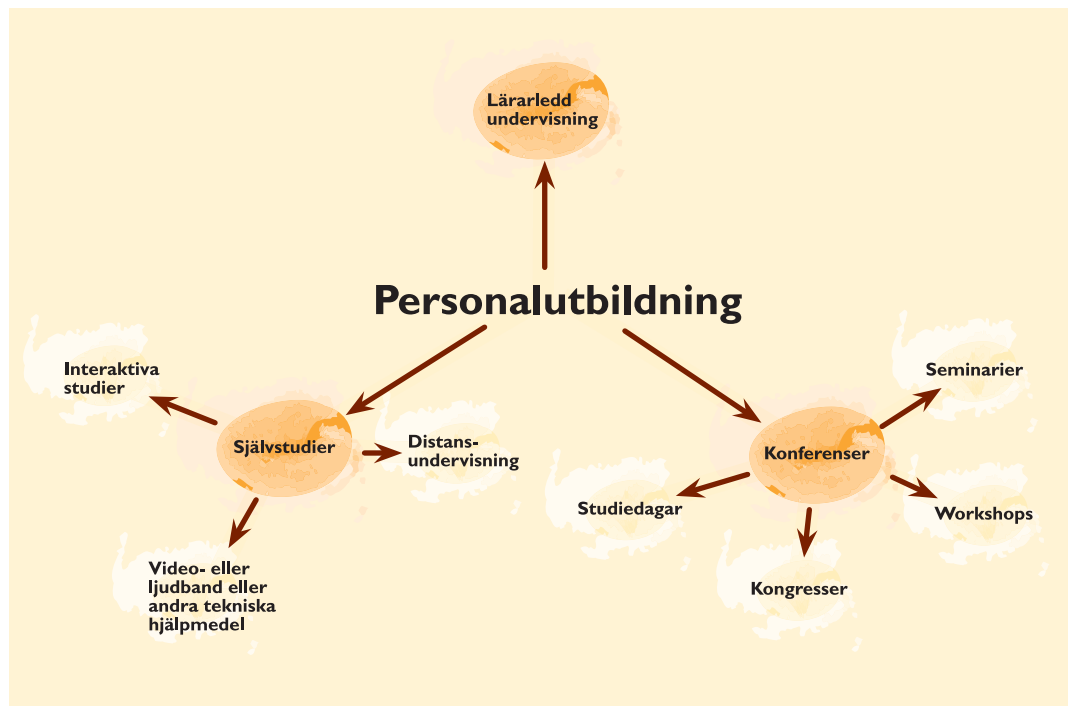
*Livslångt lärande, kompetensutveckling,
kunksapsutveckling, kunskapsexplosion.
Honnörsorden är många om behovet av nya
yrkeserfarenheter, nya erfarenheter som skall
bana väg för industriell och ekonomisk tillväxt.*

*Personalutbildning spelar en betydelsefull
roll för att höja kunskapsnivån i Sverige.
Omfattningen av personalutbildningen är hög
och har under många år även internationellt sett
legat på en hög nivå.*

Organisation

Personalutbildning är utbildning som helt eller delvis stöds ekonomiskt av arbetsgivaren eller det egna företaget. Personalutbildning sker oftast på arbetstid och bedrivs i form av lärarledda kurser, konferenser, handledd utbildning eller egen inläring i direkt anslutning till arbetssituationen.

I Sverige anordnas personalutbildning oftast i företagets egen regi. I annat fall anordnas utbildningen av externa företag, universitet/högskolor, fackföreningar eller studieförbund. Inriktningen på kurserna är ofta anpassat efter företagets behov av kompetensutveckling.

Deltagare

Utbildning på betald arbetstid

I Sverige avsätts varje år 2,5–3,0 procent av den totala arbetstiden till personalutbildning. Under år 2003 deltog mer än 2,7 miljoner förvärvsarbetande i 5,5 miljoner kurser.

Personalutbildning är vanligtvis förlagd till arbetstid. Undantag är egenföretagare som förlägger nästan en fjärdedel av sin utbildning helt eller delvis till sin fritid.

Kursdeltagare efter utbildningstidens förläggning och arbetsmarknadssektor 2003

	Stat		Kommun		Landsting		Enskild		Företagare		Totalt	
	Antal i tusental	Andel i procent	Antal i tusental	Andel i procent	Antal i tusental	Andel i procent	Antal i tusental	Andel i procent	Antal i tusental	Andel i procent	Antal i tusental	Andel i procent
Totalt antal kursdeltagare	477	100	1 382	100	468	100	2 865	100	285	100	5 476	100
Helt på arbetstid	449	94	1 244	90	438	94	2 633	92	215	76	4 979	91
Delvis på fritid	19	4	62	5	21	4	115	4	20	7	238	4
Helt på fritid	9	2	76	5	9	2	117	4	50	17	260	5

En person räknas med en gång för varje kurs som han/hon har deltagit i.

Högutbildade deltar mer i personalutbildning

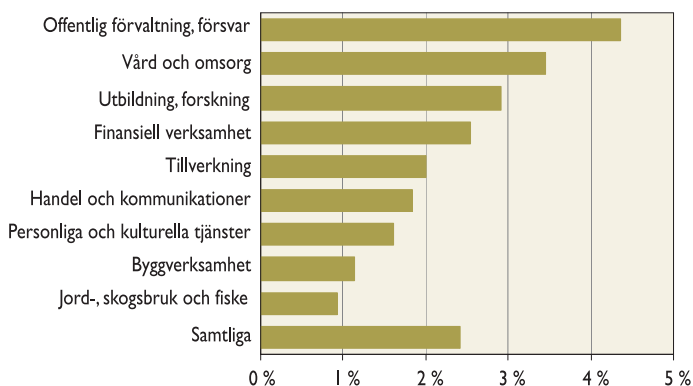
Bland personer med minst treårig eftergymnasial utbildning deltog 75 procent i någon form av personalutbildning under 2003. Motsvarande andel för personer med kortare utbildning än nio år var 36 procent. I snitt hade personer med minst treårig eftergymnasial utbildning nio dagar personalutbildning per år och personer med kortare utbildning än nio år hade sex personalutbildningsdagar.

Under åren 2001-2003 skedde en kraftig minskning av långa utbildningar. I långa utbildningar är deltagarna oftast högutbildade. Detta har medfört att skillnaden i antal utbildningsdagar mellan personer med kort utbildning och personer med längre utbildning har minskat.

Offentlig förvaltning i topp

Anställda inom offentlig förvaltning och försvar lägger mest tid på personalutbildning, drygt 4 procent av den totala arbetstiden. Övriga näringsgrenar där personalutbildning utgör mer än 2 procent av arbetstiden är vård- och omsorg, utbildning och forskning, finansiell verksamhet samt tillverkning. Minst tid på personalutbildning lägger man inom jordbruk, skogsbruk och fiske.

Andel tid i personalutbildning i förhållande till total arbetstid efter näringsgren 2003
Andel i procent

Fler kvinnor än män i personalutbildning

Något större andel kvinnor än män deltar i personalutbildningar även om den genomsnittliga utbildningstiden i stort sett är lika lång för både kvinnor och män.

Av de förvärvsarbetande kvinnorna deltog 60 procent i personalutbildning. Vanligast var kurser som handlade om medicin, hälsa och vård av sjuka. Av de förvärvsarbetande männen deltog 55 procent i någon form av personalutbildning. Högst andel deltagare återfanns inom ämnen som teknik och tillverkning.

Unga på kurs – Äldre på konferens

Deltagandet i personalutbildningen har idag en betydligt större omfattning för alla åldersgrupper än vad den hade i mitten av 1980-talet. Under perioden 1986–1993 var det störst andel deltagare i personalutbildning i åldersgruppen 35–44 år. Sedan 1994 är den största andelen deltagare i personalutbildning i åldersgruppen 45–54 år. Under kalenderår 2003 deltog 65 procent av 45–54-åringarna i någon form av personalutbildning.

Med ökande ålder följer vanligtvis ett ökat deltagande i konferenser. I åldersgruppen 16–24 år var 21 procent av alla utbildningar konferenser under år 2003. Motsvarande andel i åldersgruppen 55–64 år var ca 46 procent.

Kursdeltagare i olika typer av personalutbildning efter ålder 2003

	16–24 år		25–34 år		35–44 år		45–54 år		55–64 år		Totalt	
	Antal i tusental	Andel i procent	Antal i tusental	Andel i procent	Antal i tusental	Andel i procent	Antal i tusental	Andel i procent	Antal i tusental	Andel i procent	Antal i tusental	Andel i procent
Totalt antal kursdeltagare	321	100	1 183	100	1 398	100	1 483	100	1 091	100	5 476	100
Lärlarledd utbildning	248	77	790	67	855	61	872	59	575	53	3 340	61
Konferenser	69	21	376	32	525	38	591	40	506	46	2 067	38
Egna självstudier	4	1	17	1	18	1	20	1	10	1	69	1

Med konferenser avses konferenser, seminarier, kongresser, studiedagar, workshops, symposier och liknande.
En person räknas med en gång för varje kurs som han/hon har deltagit i.

Mer utbildning i större företag

Ju större ett företag är desto större andel av de anställda deltar i personalutbildning. I genomsnitt avsätts varje år ca tre gånger mer av arbetstiden till personalutbildning i företag med minst 1 000 anställda jämfört med företag med högst nio anställda.

Under kalenderår 2003 avsattes 3,1 respektive 1,1 procent av arbetstiden till personalutbildning i var och en av dessa båda företagsstorleksgrupper.

Personalutbildning efter företagsstorlek kalenderåret 2003

Företagsstorlek beräknad som antal anställda

Antal anställda	Andel personalutbildningstid i förhållande till total arbetstid			Andel som deltagit i personalutbildning			Genomsnittlig antal utbildningsdagar för de som deltagit i personalutbildning		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Totalt	2,8	2,1	2,4	60	55	57	7,1	6,8	7,0
– 9	1,4	0,9	1,1	35	31	32	5,9	5,4	5,6
10 – 49	1,5	1,6	1,6	47	46	47	4,6	6,1	5,4
50 – 99	2,1	2,1	2,1	52	57	55	6,0	6,8	6,5
100 – 249	2,2	2,2	2,2	51	55	53	6,7	7,2	7,1
250 – 499	3,8	2,3	2,9	68	61	64	9,2	6,5	7,6
500 – 999	2,4	2,6	2,5	66	71	68	5,8	6,5	6,2
1000 –	3,3	3,0	3,1	68	68	68	7,8	7,5	7,7

Födda utanför Norden och EU deltar mindre

Deltagandet i personalutbildning i Sverige är i allmänhet lägre för personer med ett födelseland utanför EU än för personer från Sverige, övriga Norden eller övriga EU. Detta gäller både den andel av de förvärvsarbetande som deltar i personalutbildning och den andel av totala arbetstiden som avsätts till personalutbildning.

Förklaringar till denna skillnad är inte lätt att finna. En delförklaring kan vara att deltidsarbete är vanligare bland personer med födelseland utanför EU och bland deltidsarbetare är deltagandet i personalutbildning i allmänhet mindre än bland dem som arbetar heltid.

Personalutbildningen efter födelseland 2003

Andel i procent

	Andel personal- utbildningstid i förhållande till total arbetstid			Andel som deltagit i personalutbildning		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Sverige	2,8	2,1	2,4	61	57	59
Övriga Norden	3,7	1,5	2,7	67	52	61
EU-15 exkl. Sverige	3,6	1,8	2,7	65	55	60
Övriga världen exkl. EU-15	1,7	2,1	1,9	40	33	36
Totalt	2,8	2,1	2,4	60	55	57

En person räknas med en gång för varje kurs som han/hon har deltagit i.

Kostnader

28 830 kronor per utbildad person

Varje person som deltagit i personalutbildning kostade i genomsnitt 28 830 kronor år 2002. Totalkostnaden för personalutbildning var år 2002 drygt 77 miljarder kronor. Nästan hälften, drygt 35 miljarder, utgjordes av arbetskostnader och ca en tredjedel utgjordes av lärarkostnader.

Kostnadsförändringar mellan olika tidpunkter förklaras både av förändringar i de olika kostnadsslagen och av förändringar i personalutbildningens omfattning för olika grupper på arbetsmarknaden.

Kostnad efter kostnadsslag 1999–2002

Kostnader i miljoner kronor i fasta priser, KPI (beräknat i 2002 års priser)

	1999	2000	2001	2002
Arbetskostnad	28 800	28 470	37 780	35 440
Lärarkostnad	20 820	18 980	26 720	24 810
Övernattningskostnad	5 410	5 410	5 780	5 620
Lokalkostnad	2 940	2 710	3 730	3 510
Administrationskostnad	3 620	3 390	4 440	4 170
Materialkostnad	1 690	1 710	1 850	1 820
Resekostnad	1 470	1 470	1 570	1 530
Matkostnad	260	260	280	270
Totalkostnad	65 100	62 400	82 140	77 180

Kostnad per kursdeltagare och utbildad person 1999–2002

Kostnader i kronor i fasta priser, KPI (beräknat i 2002 års priser)

	1999	2000	2001	2002
Kostnad per kursdeltagare	12 650	12 070	14 960	14 390
Kostnad per utbildad person	26 270	24 380	30 560	28 830

Med **arbetskostnader** avses de lönekostnader arbetsgivaren betalar under utbildningstiden inklusive arbetsgivaravgifter.

Med **lärarkostnader** avses både kostnader för lärarnas undervisningstid och förberedelsestid.

En person räknas med en gång för varje kurs som han/hon har deltagit i.

En utbildad person är en person som under referensperioden har deltagit i personalutbildning.